

Studietur til Cuba – TV 2 Nyhedernes praktikanter

Gruppenbillede i Viñales – fra venstre til højre: Pernille Damsgaard, Victor Ernst, Simon Boye, Mia Ostenfeld, Patrick Pape, Sebastian Myrup og Laura Kretz.

Hvad ville vi overhovedet i Cuba?

Vi tog syv journalistpraktikanter til Cuba for at få et indblik i, hvordan mediesystemet fungerer i et kommunistisk land, hvor stort set alt er ejet og kontrolleret af staten. Da vi ikke var velkomne på de store, statsejede medier, stilede vi efter at mødes med nogle af de få freelance-journalister, der forsøgte at producere kritisk journalistik om regeringen og forholdene for landets borgere. Udover disse møder ville vi gerne bo hos lokale og besøge museer for at få en forståelse for Cubas kultur, historie og de lokales tanker om samfundsforholdene.

Møde med Vicente Morin Aguado – uafhængig journalist, der skriver for mediet Havana Times.

Inden Vicente Aguado kastede sig ud i journalistikken arbejdede han i mange som bestyrer på et museum og som filosofi- og historieprofessor på University of Havana. I 1984 begyndte han at skrive om Cubas historiske forhold til den statsejede radiokanal, og senere blev han formand for landets journalistforbund. Efter at have arbejdet på radiostationen i ti år sagde Vicente Aguado op, da han var modstander af altid at skulle formidle Fidel Castros holdninger som sandheder. Da Fidel Castro ikke brød sig om Sovjetunionens leder Mikhail Gorbatsjov skulle Vicente Aguado eksempelvis altid omtale ham dårligt.

Møde med Vincente Aguado

Efter flere år væk fra journalistikken vendte han i 2006 tilbage som journalist på det uafhængige netmedie Havana Times, som skriver kritisk om det politiske styre. Her arbejder han sammen med omkring 100 andre uafhængige journalister stadig i dag. Medier der ikke er ejet af staten er ulovlige i Cuba, men da netmediet har hovedsæde i Nicaragua, er Havana Times i princippet ikke ulovligt i Cuba. Alligevel er han flere gange blevet opsøgt af Cubas efterretningstjeneste, der spørger ind til hans virke. Vicente Aguado arbejder stort set kun med anonyme kilder, da regeringen skal give borgerne en autorisation for at få lov til at tale med medierne. Han forsøger at afdække nogle af de kritisable samfundsforhold, som regeringen dækker over. For eksempel mener han, at regeringen laver om på statistikken for antallet af selvmord i landet. Det er dog svært for ham at modbevise statistikken, da hans eneste måleredskab er at spørge folk på gaden. Han har blandt andet skrevet en kritisk artikel om, at Cuba importerer salt fra Spanien i stedet for at sælge cubansk produceret salt. Få dage efter artiklens udgivelse var saltet fjernet fra hylderne i Havnas supermarkeder. Senere vendte saltet tilbage – nu i en cubansk indpakning. Ifølge Vicente Aguado siger regeringen, at de ikke kender til mediet Havana Times, men de læser det alle alligevel, og de kritiske artikler har en indvirkning. Han arbejder kun i landets parker, hvor han har internet, og hans løn er cirka 10 CUC (65 kroner) pr artikel.

Vicente Aguados kontaktinfo: muchasemes@outlook.com / +53 54391173

Møde med Abraham Jiménez Enoa – uafhængig journalist/redaktør, der skriver for mediet El Estornudo

Efter seks år på universitetet i Havana var Abraham Jiménez Enoa frustreret. Han var træt af, at den cubanske regering kontrollerede alle de statsejede medier, ikke fortalte korrekt fakta eller gav almindelige mennesker taletid. Han kunne ikke kende det Cuba, som han læste om i aviserne. Det var ikke det land, som han boede i. Derfor gik han sammen med fire medstuderende og startede onlinemediet El Estornudo i 2015, som oversat til dansk betyder ”Nyset”. Mediets formål var at være en ”allergisk reaktion” på systemet. Journalisterne skriver på mediets hjemmeside longreads, som er minimum 20 sider lange. Deres arbejdsmetode er at gå ”undercover” i nogle miljøer i omkring en måned og bo og leve med almindelige mennesker, for selv at observere og opleve virkeligheden. Og det er der en helt særlig grund til. For internetforbindelsen på Cuba er meget begrænset og regeringen styrer både, hvad der kan søges på internettet, og hvad der står i aviserne. Derfor er det en stor udfordring for Abraham og de andre journalister at faktatjekke oplysninger, som fx en undersøgelse over, hvor mange cubanere, der lever i fattigdom. Det skal de selv opleve for at kunne give et nogenlunde bud på det.

El Estornudo har været i regeringens søgelys flere gange – og hjemmesiden har også af flere omgange været lukket ned. En gang har 29-årige Abraham også været i fængsel i 11 timer for at skrive om dårlige arbejdsvilkår. Ifølge ham selv, så skræmmer det ham ikke. Han elsker sit arbejde og mener, at han er på en mission. En medievirkelighed som er langt fra den, som vi kender i Danmark og på TV2.

Selvom den cubanske regering ikke er glade for Abrahams bidrag til medie billedet, så vandt El Estornudo The Gabriel Garcia Marques Prize i 2017. Prisen kan sammenlignes med en Cavling – dog for ALLE latinamerikanske lande. Hver måned har onlinemediet 3500 læsere. De fleste bor i USA og Spanien. Ifølge Abraham selv har han ikke mange cubanske læsere, fordi internettet på Cuba er så dårligt og kontrolleret.

Abraham Jiménez Enoa kontakinfo:
jimenezenoa@gmail.com / +53
53848033 – OBS Abraham taler kun
spansk og skal derfor kontaktes på
spansk. Vi fik en tolk med, da vi mødtes
med ham.

Besøg på Museo de la Revolución i Havana

Vi besøgte Revolutions-museet i Havana. Her lærte vi om Cubas historie – fra da Fidel Castro i ledtog med Che Guevara og Camilo Cienfuegos fik væltet spanierne og tog magten tilbage i Cuba til den famøse Cuba-krise, der kunne have udviklet sig til en regulær atomkrig mellem USA og Rusland blandt andet på grund af et nedskudt amerikansk fly på cubansk jord.

Som vi også blev advaret på forhånd, så var museet meget politisk påvirket. Alle historier derinde – og især dem om USA – var meget farvede, hvilket på en måde gjorde oplevelsen endnu mere autentisk. Det gav endnu engang et billede af, hvor meget det kommunistiske styre bestemmer over hvilken information landets borgere modtager.

Besøg på tobaks- og kaffeplantager i Vinales

I bjergbyen Vinales tog vi en hel dag på hesteryg, hvor vi red rundt i naturen og besøgte tobaks- og kaffeplantager. Her fik vi indsigt i hvordan arbejdsforholdene er for cubanerne ude på landet. Vi fik samtidig at vide, at langt størstedelen af produktionen er ejet af staten, og at cubanernes lønvilkår er ekstremt ringe, da de stort set ikke tjener penge på deres produktion. Den tobaksplantage vi besøgte var dog ikke ejet af staten, og ejeren måtte derfor ikke sælge cigarer i butikker, men kun til lokale og turister, der kom forbi plantagen.

Til venstre lærer vi om traditionel cubansk kaffe – og til højre om traditionelle cubanske cigarer.

Besøg på La Redaccion i Trinidad

I Trinidad på den cubanske sydkyst besøgte vi den historiske restaurant La Redaccion. I 1800-tallet husede restauranten avisen "El Liberal"s redaktion og trykkeri. Overalt på væggene hænger originale trykte aviser, og hele bygningen bærer tydeligt præg af at have været et avishus. Vi fik en rundvisning af de lokale, som fortalte os om avisens storhedstid og fald, samt oversatte de mange overskrifter på væggene for os.

Den tidligere redaktion og nu restaurant/museum "La Redaccion".

Overnatning hos lokale i Casa Particulares

Under hele vores rejse boede vi i de såkaldte Casa Particulares. Her bor man i de lokales hjem, som har værelser i deres hus, som er mulige for turister at leje. Ved at bo hos de lokale fik vi indblik i, hvordan den almindelige cubaner lever, samt hvordan de håndterer turismen. Værelserne var ikke høj standard men bestemt fine at bo i med eget bad og nyvasket sengetøj. Alle stederne vi boede tilbød værterne at lave morgenmad til os. Det var et tilbud jeg vi imod gennem hele turen. Ved at tale med de lokale værtsfamilier blev det også klart for os, at det er de cubanere, der arbejder med turister og ikke aflønnes af staten, som har mulighed for at tjene de bedste penge.

Konklusion

Vi er efter vores besøg på Cuba først og fremmest efterladt med en opfattelse af et land, der i en overraskende grad er afskåret fra den globale digitalisering og samfundsudvikling. For at få internet skal man købe et kort med en kode, som kun forhandles i enkelte butikker rundt i landet. Man skal dernæst finde vej til byens parker eller en af de få caféer, hvor koden virker til nogenlunde stabil internetadgang i en time. Denne metode benytter mange cubanere sig af, og parkerne er fyldt med arbejdende folk, der i alt slags vejr sidder med en bærbar computer på skødet og forsøger at arbejde.

Dette betyder naturligvis, at der er meget ringe adgang til informationssøgning og oplysning gennem medierne. Kun enkelte cubanere har adgang til og benytter sig af de få alternativer til statsejede medier, der findes i landet. Og det er meget svært for disse uafhængige medier at arbejde og finde kilder, da alle borgere skal have godkendelse fra staten for at udtale sig til medierne, hvorfor der oftest kun opereres med anonyme kilder. Det virker dog til, at der er forandring på vej gennem den nye generation selv i et land som Cuba, og det var særligt inspirerende for os at høre unge Abraham Jiménez Enoas ambitiøse tilgang til at ændre mediernes rolle i det cubanske samfund.

Derudover fik vi gennem museumsbesøg og andre kulturelle besøg et billede af et land, der har en blodig og revolutionær fortid, samt en stærkt kommunistisk domineret nutid. Alligevel er livsglæden hos cubanerne stor, der er dans og sang alle vegne, alle går farverigt klædt, naturen er skøn, og så er arbejdsglæden og gæstfriheden overfor turister stor.